

**Zpráva ze služební cesty do Francie – Atelier de Restauration et de Conservation des
Photographies de la Ville Paris**

- Místo:** Paříž, Francie
- Termín:** 21. září – 24. září 2009
- Účel cesty:** návštěva odborného restaurátorského pracoviště ve Francii -
Atelier de Restauration et de Conservation des Photographies
de la Ville Paris
- Zprávu podává:** MgA. Štěpánka Borýsková
Blanka Hnulíková
Oddělení péče o fyzický stav archiválií
Národní archiv v Praze
- Navštívené instituce:** Atelier de Restauration et de Conservation des Photographies
de la Ville Paris; Evropské muzeum fotografie v Paříži
- Datum vyhotovení:** 21. prosince 2009
- Ředitelka archivu:** PhDr. Eva Drašarová, CSc.

Časový program:

- 21. září:** příjezd a ubytování
- 22. září:** návštěva odborného pracoviště Atelier de Restauration et de Conservation des Photographies de la Ville de Paris (ARCP)
- 23. září:** návštěva fotografického ateliéru v téže instituci
- 24. září:** návštěva Dokumentačního centra v téže instituci
v odpoledních hodinách cesta zpět

Zpráva

Tato služební cesta se uskutečnila v rámci řešení projektu „Zpracování postupu na záchranu světlocitlivých archivních dokumentů na skleněné podložce (deskové negativy), jejich ošetření, archivaci (dlouhodobé uložení), zabezpečení a zpřístupnění“. Cílem této služební cesty bylo seznámit se s přístupem k problematice restaurování fotografických materiálů ve Francii. Návštěva této instituce byla zprostředkována paní ředitelkou Anne Cartier-Bresson, kterou jsme měly možnost poznat na Letní škole pořádané Getty Conservation Institute (*Module II*) tento rok. Anne Cartier-Bresson je první restaurátorkou ve Francii, která se specializovala na fotografické materiály. Působí nejen jako restaurátorka, ale také jako pedagog.

Náš program byl zaměřen na srovnání přístupu restaurování konkrétních fotografických technik, přístup k digitalizaci a také na literární rešerši v Dokumentačním centru.

21. září

Přiletěly jsme okolo poledne na letiště Charlese de Gaulla a ubytovaly jsme se v hotelu.

22. září

V jedenáct hodin jsme měly schůzku s A. Cartier-Bresson v Atelier de Restauration et de Conservation des Photographies de la Ville de Paris (ARCP), Hôtel Hénault de Cantobre 5, rue de Fourcy . Tato instituce sídlí v posledním patře budovy, ve které se nachází Evropské

muzeum fotografie. Následovala diskuze o tom jaká je struktura ARCP a jaké služby nabízí ostatním státním institucím.

ARCP (arcp.paris.fr) byl založen v roce 1983 radnicí města Paříže a má za úkol provádět preventivní péči a restaurátorské zásahy u veškerých fotografických materiálů ve státních institucích (cca 10 miliónů položek).

- ARCP je tým specializovaných odborníků, kteří posuzují stav daných fondů v jednotlivých institucích a poté navrhnu restaurátorský záměr
- restaurátorské ošetření jak historických fotografických technik, tak novodobých fotografických materiálů
- reprodukce všech fotografických technik
- zajištění přednášek a konferencí
- vlastní specializovanou knihovnu (není volně přístupná, pouze pro odborníky)
- zajišťují stáže i pro zahraniční restaurátory

A. Cartier-Bresson v ateliéru

Déle jsme diskutovaly např.: o problematice restaurování daguerrotypií. Ve Francii se používal častěji jiný typ adjustace, než který známe u nás tj. adjustace do pouzdra. Ve Francii je běžnější adjustace do pasparty (papír, textilie, sklo). Nejčastější restaurátorský zásah, který aplikují na tyto adjustace je vytvoření separačních vrstev za použití muzejních materiálů (lepenky, fólie, ...) na oblep je použit Filmoplast P90®, dále je sklo originálu podloženo antireflexním sklem, schéma viz. obrázek.

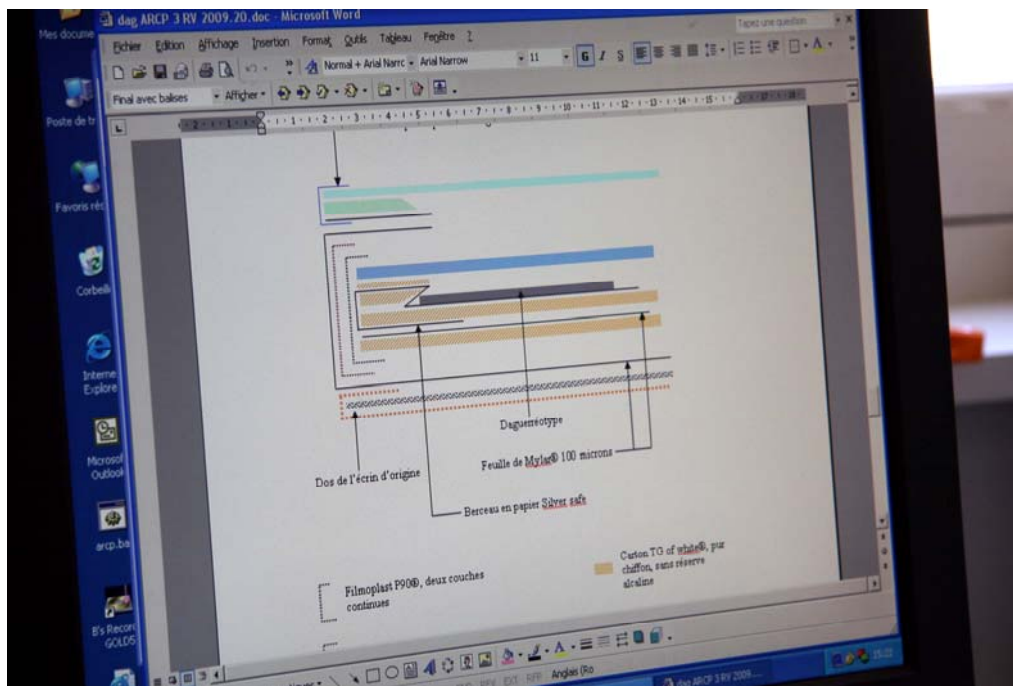

Schéma adjustace daguerrotypie

Na tuto problematiku jsme navázaly dalším tématem – restaurování kolódiových pozitivů. Dozvěděly jsme se, že na trhliny nebo praskliny nepoužívají roztok želatiny ani roztok nitrocelulózy, ale lepidlo Klucel G (Hydroxypropylcelulóza) rozpuštěný v destilované vodě, který je v tomto případě použitý jako fixační prostředek. Tento postup byl pro nás nový a rády bychom jej vyzkoušely a otestovaly.

Dalším tématem bylo restaurování želatinostříbrných negativů na skleněné podložce. Zajímalo nás zejména, jak postupují v případě, že je skleněná podložka rozbitá na několik fragmentů. Paní A. Cartier-Bresson nám poskytla jejich restaurátorskou zprávu o takto ošetřených negativech. Zde je uvedeno, že jednotlivé fragmenty jsou složeny na skleněnou podložku a pro zbránění přímého kontaktu s podložným sklem a krycím skle jsou vloženy dvě papírové pasparty. Celek je oblepen Filmoplastem P90®. Na čištění skleněných negativů byl použit roztok etanolu a dest. vody (1:1). Tento postup nás poněkud překvapil, protože je možné jej aplikovat pouze v případech, kdy jsou naprosto přesně dodrženy podmínky uložení, jinak hrozí kondenzace vlhkosti mezi dvěma skly.

Daná témata jsme diskutovaly s několika restaurátorkami: Marsha Sirven – která je vedoucí ateliéru a zabývá se především problematikou restaurováním daguerrotypií a kolódiových pozitivních materiálů; Maud Blanc – specializuje se na materiály s plastovou podložkou; Aurélie Perreux – se zabývá především průzkumem fotografických fondů a sbírek; Clara Prieto – restauruje fotografické materiály na skleněné podložce. Dále v ateliéru pracují studenti a praktikanti, kteří restaurují nebo připravují fotografické materiály do expozic.

Restaurátorská zpráva

23. září

Paní A. Cartier-Bresson nám domluvila schůzku s fotografem Jean-Philippe Boiteuxem, který nám ukázal fotografický ateliér. S ním jsme diskutovali o reprodukování jednotlivých fotografických technik. Nejvíce jsme se zaměřili na postup reprodukování skleněných fotografických materiálů. Zde jsme se dozvěděly, že negativy snímají zásadně citlivou vrstvou nahoru. Dále nám ukázal, jaký typ osvětlení používá pro dokumentaci pro restaurátory a také kolik snímků je nezbytné provést.

- Nejčastěji se zhotoví tři snímky:
- 1) celý negativ v rozptýleném světle
 - 2) celý negativ v bočním směřovaném osvětlení (vyniknou mechanické poškození)
 - 3) skleněná podložka v rozptýleném světle

Pro reprodukování zvláště autochromů používal fotograf multigradační hlavu z velkoformátového zvětšovacího přístroje přes kterou prosvětloval jednotlivé autochromy. Výhodou je, že je možné velmi snadno měnit jak intenzitu osvětlení, tak barvu světla od studeného až po teplé zabarvení. Tuto techniku je možné použít k reprodukci všech fotografických materiálů na transparentní položce.

Publikace, která popisuje postupy reprodukce fotografických materiálů a dokumentaci pro restaurátory „The AIC Guide to Digital Photography and Conservation Documentation“.

reprodukční zařízení

24. září

Poslední den našeho pobytu v Paříži jsme navštívily dokumentační centrum Atelier de Restauration et de Conservation des Photographies de la Ville de Paris (ARCP). Nejvíce nás zajímala odborná literatura zabývající se následující problematikou:

- 1) želatinostříbrné negativy na skleněné podložce (získaná literatura např.: Glass Plate Negatives – Preservation and Restauration, M. Gillet, Ch. Garnier, F. Flieder, in: Restaurator 7, 1986 Munksgaard, Copenhagen)
- 2) kolódiové pozitivy (získaná literatura např.: Differences in Image Tonality Produced by Different Toning Protocols for Matte Collodion Photographs, in: JAIC 38, 1999)
- 3) daguerrotypie (získaná literatura např.: An Improved Method for the Restauration of Daguerreotypes, in: From a daguerreotypes by Fred Coombs)

Veškeré kopie získaných materiálů jsou uloženy v knihovně 10. oddělení.

V odpoledních hodinách jsme odletěly opět z letiště Charlese de Gaulla zpět do Prahy.

Závěr

Tato služební cesta byla pro nás cenná z několika důvodů:

- navázaly jsme osobní kontakt nejen s ředitelkou této významné instituce, ale také s celým týmem restaurátorů specializovaných na fotografické materiály ve Francii. Tyto získané kontakty se budeme snažit udržovat a dále rozvíjet
- měly jsme možnost poznat i jiné způsoby reprodukování fotografických materiálů na transparentní podložce
- získaly jsme množství odborné literatury
- měly jsme možnost srovnat přístup k restaurování fotografických materiálů ve Francii a u nás. Přesvědčily jsme se, že v mnoha ohledech jsou naše postupy totožné a že naše praxe se významně neodlišuje od francouzských kolegů